

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
САМОСТІЙНОЇ ТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
014 – «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)»,
227 – «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ»

КРЕМЕНЧУК 2018

Методичні вказівки щодо практичних занять, самостійної та контрольної робіт з навчальної дисципліни «Педагогіка» для студентів денної форми навчання зі спеціальностей 014 – «Середня освіта (Фізична культура)», 227 – «Фізична терапія, ерготерапія».

Укладач к. психол. н., доцент О. С. Куш

Рецензент к. б. н., доцент О. І. Антонова

Кафедра здоров'я людини та фізичної культури

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Протокол № ____ від _____

Голова методичної ради _____ проф. В. В. Костін

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1 Тематичний план вивчення навчальної дисципліни.....	8
2 Перелік тем і зміст практичних занять.....	9
Практичне заняття № 1 Педагогіка як наука про освіту	9
Практичне заняття № 2 Система освіти в Україні. Історичні аспекти розвитку освіти в Україні	11
Практичне заняття № 3 Зміст освіти і контроль навчання.....	13
Практичні заняття № 4–5 Види і методи навчання. Форми організації занять.....	16
Практичні заняття № 6–7 Соціальні та психофізіологічні характеристики можливих груп навчання. Підлітковий та юнацький вік	19
Практичне заняття № 8 Сутність процесу виховання.....	22
Практичні заняття № 9–10 Закономірності та принципи виховного процесу. Методи виховання.....	24
3 Питання до поточного контролю	27
4 Організація самостійної роботи.....	31
5 Перелік тем і питань для самостійного опрацювання.....	34
Тема 1 Педагогіка як наука про освіту	34
Тема 2 Система освіти в Україні. Історичні аспекти розвитку освіти в Україні	35
Тема 3 Зміст освіти і контроль навчання	36
Тема 4 Види і методи навчання. Форми організації занять	37
Тема 5 Соціальні та психофізіологічні характеристики можливих груп навчання. Підлітковий та юнацький вік	41
Тема 6 Сутність процесу виховання.....	42
Тема 7 Закономірності та принципи виховного процесу. Методи виховання.....	44

Тема 8 Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні. Особистість і колектив	45
6 Тематика контрольних робіт.....	50
7 Питання до іспиту.....	53
8 Критерії оцінювання знань студентів.....	56
Список літератури	62
Додаток А Рекомендації щодо написання рефератів, контрольних робіт.....	65
Додаток Б Зразок оформлення титульної сторінки контрольної роботи	68

ВСТУП

Основний зміст навчальної дисципліни полягає в озброєнні майбутніх фахівців у сфері фізичного виховання та здоров'я людини системою наукових теоретичних знань щодо механізмів формування та розвитку окремих якостей особистості, навичок педагога-вихователя у колективі. Сферою навчальної дисципліни «Педагогіка» є система стосунків між педагогом та учнем у процесі засвоєння знань як цілісна система, її особливості у різних дидактичних системах.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення системи методів і засобів навчання та виховання, форми організації освітнього та виховного процесу, формування особистості у процесі виховання та освіти. Навчальний курс містить первинні знання та положення, які за потреби розгортатимуться та поглиблено висвітлюватимуться в інших дисциплінах професійного профілю.

Мета навчального курсу «Педагогіка» полягає у формуванні у студентів комплексних професійних педагогічних знань, уміння синтезувати матеріал для успішного розв'язання педагогічних завдань, аналізу педагогічних ситуацій, вибору засобів взаємодії у педагогічному процесі.

Завданням навчального курсу є:

- ознайомити студентів з основними теоретичними конструктами теорії навчання та виховання;
- допомогти засвоєнню студентами головних положень сучасної педагогіки, набуттю досвіду володіння сучасними педагогічними технологіями;
- навчити враховувати знання про педагогічну позицію щодо процесу навчання учнів для визначення індивідуально-типологічних особливостей розвитку особистості в специфічних умовах фізичного виховання;
- навчити враховувати знання про вікові періоди розвитку психіки для визначення індивідуальних показників фізичного розвитку особистості як в загальних умовах спортивної діяльності в цілому, так і в специфічних для певних видів фізичної реабілітації;

– сформувати необхідний і достатній рівень знань про учіння та виховання, про форми і методи групової педагогічної діяльності;

– допомогти студентам набути теоретичних знань і практичних навичок про педагогічну взаємодію та навчальний процес.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

– основи педагогіки, її поняття і категорії з подальшим використанням їх у професійній діяльності;

– основні підходи до визначення педагогіки як науки, її взаємозв'язок з іншими науками, основні методи наукової педагогіки;

– основні теоретичні конструкти педагогіки з питань навчання і виховання;

– сутність та основні педагогічні технології, моделі виховання;

– основні етапи розвитку педагогічної науки;

– напрями цілеспрямованого розвитку можливостей людини та реалізації її особистісного потенціалу на різних етапах розвитку;

– основні професійні вимоги до особистості педагога;

уміти:

– грамотно використовувати поняття й категорії педагогіки в дискусіях і рішеннях проблемних завдань і питань;

– оволодіти навичками чіткого формулювання понять і категорій, диференціації схожих термінів;

– володіти поняттями щодо структури, завдань і цілей навчальної діяльності, особливостей засвоєння знань, умінь і навичок (віковий аспект, інноваційні технології навчання);

– знати основні підходи до виховання, його функції, моделі й методи;

– уміти ставити й розв'язувати проблемні питання й завдання, самостійно визначати методи й моделі виховання на підставі одержаних теоретичних знань;

– володіти основами педагогічної майстерності, засобами і прийомами

психолого-педагогічного впливу на особистість;

– застосовувати методики планування та проведення основних видів фізкультурно-оздоровчих занять за умови їх психолого-педагогічного забезпечення.

Значення та місце навчальної дисципліни у навчальному процесі:

навчальна дисципліна «Педагогіка» є нормативною і входить до складу циклу професійної підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» зі спеціальностей 014 – «Середня освіта (Фізична культура)», 227 – «Фізична терапія, ерготерапія»; тісно пов'язана і певною мірою спирається на знання з навчальних дисциплін «Психології здоров'я», «Психологія спорту», «Анатомія і фізіологія людини», «Теорія і методика фізичного виховання», «Фізіологія вищої нервової діяльності».

Методичні вказівки щодо практичних занять, самостійної та контрольної робіт з навчальної дисципліни «Педагогіка» розроблені на підставі навчальної програми підготовки бакалаврів. Навчальний курс містить усі види навчального навантаження: лекційні, практичні заняття та самостійну роботу студентів. Тому методичні вказівки містять плани з описом основних понять і термінів щодо підготовки до кожного із практичних занять згідно із запропонованою літературою, завдання самостійної роботи. Розроблено систему усних і письмових завдань для самоконтролю студентів, тематику контрольних робіт. Додаються контрольні питання до заліку. Методичні вказівки складено відповідно до освітньо-професійної та навчальної програм з навчального курсу «Педагогіка» для студентів денної форми навчання зі спеціальностей 014 – «Середня освіта (Фізична культура)», 227 – «Фізична терапія, ерготерапія».

1 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ пор.	Тема	Кількість годин		
		Лекції	Прак. зан.	Сам. роб.
Змістовий модуль 1 Загальні основи педагогіки				
1	Педагогіка як наука про освіту	2	2	10
2	Система освіти в Україні. Історичні аспекти розвитку освіти в Україні	2	2	10
Змістовий модуль 2 Дидактика – теорія освіти і навчання				
3	Зміст освіти і контроль навчання	2	2	10
4	Види і методи навчання. Форми організації занять	2	4	12
5	Соціальні та психофізіологічні характеристики можливих груп навчання. Підлітковий та юнацький вік	4	4	18
Змістовий модуль 3 Теорія виховання				
6	Сутність процесу виховання	2	2	8
7	Закономірності та принципи виховного процесу. Методи виховання	4	4	8
8	Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні. Особистість і колектив	2	–	4
	Усього	20	20	80

Рекомендації студентам щодо підготовки до практичного заняття:

1. Уважно ознайомтеся з планом практичного заняття.
2. Підготуйтеся до бліц-опитування чи навчального диктанту. Зверніть увагу на ключові поняття теми та основні визначення.
3. Проаналізуйте рекомендовану літературу, випишіть необхідні тези, які допоможуть розкрити теоретичні питання практичного заняття.

4. Продумайте обґрунтування питань, складіть план відповіді на кожне з них, доберіть приклади. Ваша відповідь має бути чіткою, аргументованою і зрозумілою.

5. Обміркуйте проблемні запитання. Будьте готові довести свою думку на занятті.

2 ПЕРЕЛІК ТЕМ І ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1 Загальні основи педагогіки

Практичне заняття № 1

Тема. Педагогіка як наука про освіту

Мета: з'ясувати сутність педагогіки як науки, її предмет, завдання, місце педагогіки в системі наук, основні галузі, методи дослідження.

Основні поняття і терміни: культура, освіта, педагогіка, навчання, учіння, виховання, принцип навчання, предмет і завдання педагогіки, методи дослідження, галузі педагогічної науки.

План

1. Предмет, завдання, основні методи дослідження педагогіки.
2. Цілі, принципи і методи виховання.
3. Навчання: викладання та учіння.
4. Характеристика окремих принципів навчання.

Рекомендації до проведення практичних занять

Під час підготовки до практичного заняття рекомендується підготувати структурно-логічну схему до кожного питання теми, сформулювати словник основних понять теми та визначити взаємозв'язок між цими поняттями.

Короткі теоретичні відомості

У першому питанні слід розкрити поняття предмета педагогіки як науки та як виду діяльності. Звернути увагу на визначення понять предмета та об'єкта

педагогіки як науки. Висвітлити задачі педагогіки. Висвітлити теоретичні положення вітчизняної педагогіки, які є підґрунтям концепцій теорії навчання і виховання (Г. Сковороди, К. Ушинського, Г. Ващенко, С. Русової, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін.), звернути увагу на положення концепцій тіловиховання (Г. Ващенко), трудового виховання (А. Макаренка). Необхідно розкрити основні методи дослідження педагогіки (спостереження, опитування, бесіда, експеримент, дослідження документів статистичні й математичні методи). Проаналізувати їх різну специфіку. Коло завдань, поставлених перед педагогікою, втілюється в розробку конкретних науково-дослідних проблем, які необхідно висвітлити, готуючи це питання. Показати місце педагогіки в системі наук.

У другому питанні потрібно охарактеризувати основні цілі, принципи і методи виховання як галузі професійної педагогічної діяльності. Проаналізувати принципи виховання: гуманістична цілеспрямованість виховання; зв'язок виховання з життям, працею, практикою суспільного будівництва; виховання в колективі; поєднання поваги до особистості вихованця з високою вимогливістю до нього; систематичність і послідовність виховання; цілісність виховного процесу і єдність педагогічного впливу; поєднання педагогічного керівництва з розвитком самостійності та ініціативи вихованців; урахування вікових особливостей та індивідуальних відмінностей у процесі виховання. Також необхідно проаналізувати основні методи в педагогіці виховання: переконання, вправлення, прикладу, заохочення, покарання.

У третьому питанні необхідно розкрити, що таке психолого-педагогічна тріада: знання, уміння, навички. Назвати складові управління процесом навчання. Слід пояснити закони, закономірності та принципи навчання та проаналізувати їх.

У четвертому питанні необхідно насамперед розкрити основні особливості та напрями реалізації кожного з принципів: принцип виховного навчання, принцип зв'язку навчання з життям, принцип науковості освіти,

принцип системності й систематичності, принцип оптимізації навчального процесу, принцип наочності навчання, принцип формування пізнавальної активності учнів, принцип індивідуального підходу до учнів у навчанні.

Контрольні питання

1. Назвіть авторів основних теорій вітчизняної педагогіки.
2. Що таке предмет, об'єкт педагогіки?
3. Перелічіть основні принципи виховання.
4. Дайте означення педагогіки як науки, назвіть її предмет і завдання.
5. З'ясуйте місце викладання та учіння в системі навчання.
6. З'ясуйте сутність поняття «психолого-педагогічна тріада»?
7. Перелічіть основні методи дослідження педагогіки.

Література: [5; 10; 11; 24].

Практичне заняття № 2

Тема. Система освіти в Україні. Історичні аспекти розвитку освіти в Україні

Мета: з'ясувати сутність системи, історичні аспекти розвитку освіти в Україні.

Основні поняття і терміни: зміст освіти, навчальний план, навчальна програма, підручники і навчальні посібники, організаційні форми навчання, історичні етапи розвитку освіти, освітні рівні, освітньо-кваліфікаційні рівні.

План

1. Поняття про зміст освіти. Нормативно-правові документи, що регулюють процес освіти в Україні
2. Управління освітою. Структура і заклади освіти.
3. Історичні аспекти розвитку освіти в Україні.
4. Історичні організаційні форми навчання та їх трансформація в сучасні.

Рекомендації до проведення практичних занять

Під час підготовки до практичного заняття рекомендується підготувати структурно-логічну схему до кожного питання теми, сформулювати словник основних понять теми та визначити взаємозв'язок між цими поняттями.

Короткі теоретичні відомості

У першому питанні слід назвати та розкрити основний зміст нормативно-правових документів, що регулюють процес освіти в Україні (Закон України «Про освіту» та ін.). Пояснити сутність документів, які відображають зміст освіти в школі: навчальний план, навчальна програма, підручники і навчальні посібники.

У другому питанні потрібно охарактеризувати структуру державних органів управління освітою в Україні. Також необхідно проаналізувати основні структурні компоненти освіти (дошкільна освіта; загальна середня освіта; позашкільна освіта та ін.). Слід також визначити та охарактеризувати освітні рівні та освітньо-кваліфікаційні рівні.

У третьому питанні необхідно охарактеризувати історичні етапи розвитку освіти в Україні, а саме виникнення братських шкіл в Україні, заснування та розвиток Києво-Могилянської академії, освіта в Україні гетьманського періоду (1647–1663 рр.), освіта в Україні періоду Руїни (1663–1687 рр.), освіта в Україні радянського періоду.

У четвертому питанні необхідно насамперед розкрити такі організаційні форми навчання, як індивідуальне та індивідуально-групове навчання, класична форма навчання, розроблена Я.-А. Коменським, белл-ланкастерська система навчання, лабораторна система занять за Дальтон-планом, метод проектів і виховання через дію.

Контрольні питання

1. У чому полягають відмінності між поняттями «культура» і «освіта»?
2. Які нормативно-правові документи регулюють процес освіти в Україні?
3. Охарактеризуйте структуру управління освітою в Україні.
4. Що таке навчальний план, навчальна програма, підручники і навчальні посібники?

посібники?

5. Охарактеризуйте історичний етап розвитку освіти в Україні, а саме – виникнення братських шкіл.

6. Охарактеризуйте історичний етап розвитку освіти в Україні, а саме – освіта в Україні гетьманського періоду (1647-1663 рр.).

7. Охарактеризуйте історичний етап розвитку освіти в Україні, а саме – освіта в Україні радянського періоду.

8. Що таке організаційні форми навчання?

9. Охарактеризуйте кожну з форм навчання: індивідуальне та індивідуально-групове навчання, класична форма навчання, розроблена

Я.- А. Коменським.

10. У чому особливість методу проектів і виховання через дію?

Література: [5; 10; 11; 24].

Змістовий модуль 2 Дидактика - теорія освіти і навчання

Практичне заняття № 3

Тема. Зміст освіти і контроль навчання

Мета: з'ясувати сутність дидактики як галузі педагогічної науки, розглянути педагогічний процес як систему, компоненти, функції, види та методи контролю навчання.

Основні поняття і терміни: дидактика, фізична культура, спорт, процес, система, навчання, контроль, види і методи контролю.

План

5. Поняття про зміст освіти. Дидактика як наукова дисципліна.

6. Законодавство України про фізичну культуру і спорт. Підручники та навчальні посібники.

7. Педагогічний процес як система.

8. Контроль навчання: компоненти та функції.

9. Контроль навчання: види та методи.

Рекомендації до проведення практичних занять

Під час підготовки до практичного заняття рекомендується підготувати структурно-логічну схему до кожного питання теми, сформулювати словник основних понять теми та визначити взаємозв'язок між цими поняттями.

Короткі теоретичні відомості

У *першому питанні* слід розкрити поняття змісту освіти як виду педагогічної діяльності. Звернути увагу на визначення поняття «педагогічна діяльність». Розкрити поняття дидактики як галузі педагогічної науки, що досліджує теоретичні та методичні засади навчання. Пояснити термін «дидактика». Висвітлити задачі та основні принципи навчання й форми організації дидактики як науки. Необхідно розкрити основні функції навчання: освітня, виховна, розвивальна, проаналізувати їх різну специфіку. Необхідно охарактеризувати основні дидактичні системи: систему (дидактику) І. Ф. Гербарта; дидактичну систему Д. Дьюї; сучасну дидактичну систему.

У *другому питанні* потрібно охарактеризувати основні положення діючого Закону України «Про фізичну культуру і спорт», які висвітлюють та регламентують основні поняття «спорт», «фізична культура» та ін. Проаналізувати розділи Закону України «Про фізичну культуру і спорт», які регламентують питання фізичної культури, фізичної культури у сфері освіти, кадрового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту (слід зафіксувати дату прийняття та дату останньої редакції цього Закону). Пояснити сутність навчальної програми: принципи побудови (лінійний, концентричний, лінійно-концентричний), структура. Вимоги до навчальної програми. Пояснити необхідність застосування підручників, навчальних посібників, монографій. Проаналізувати різновиди підручників, навчальних посібників. Підручник: зміст поняття, історія розвитку. Функції підручника: інформаційна, розвивальна, виховна, мотиваційна. Структура та варіативність шкільних підручників. Класифікація шкільних підручників: 1) за глибиною відображення змісту освіти: 2) за характером відображення змісту освіти: 3) за способом

організації навчального матеріалу. Вимоги до сучасного підручника.

У третьому питанні необхідно визначити, що таке педагогічний процес. Пояснити значення у педагогічному процесі психолого-педагогічної тріади: знання, уміння, навички. Назвати складові структури педагогічного процесу: мета, принципи, зміст, методи, засоби, форми. Слід назвати та пояснити специфіку процесів, що утворюють цілісний педагогічний процес. Пояснити педагогічний процес як систему, а також що означає цілісність педагогічного процесу. Пояснити, як розвивається особистість у педагогічному процесі.

У четвертому питанні необхідно насамперед дати визначення поняття «контроль навчання». Назвати та розкрити зміст основних компонентів контролю. Розкрити основні функції перевірки: контролююча, навчальна, виховна, розвивальна. Слід назвати та пояснити специфіку педагогічних вимог до контролю.

У п'ятому питанні необхідно насамперед назвати та розкрити зміст основних видів перевірки. Пояснити специфіку кожного з видів контролю: попередній, поточний, періодичний, підсумковий. Назвати та розкрити зміст основних методів перевірки. Пояснити, чим відрізняються спостереження і усне опитування, письмовий контроль і комбіноване опитування, тестовий контроль та програмований контроль, самоконтроль та іспити.

Контрольні питання

1. З'ясуйте сутність процесу навчання.
2. Які ознаки характерні для поняття процесу навчання?
3. Надайте визначення, що називається дидактикою?
4. Надайте визначення основних дидактичних категорій.
5. Поясніть, що таке дидактична система.
6. Поясніть, у чому сутність «традиційної» дидактики Гербарта.
7. Поясніть, у чому сутність «прогресивної» дидактики Дьюї.
8. З'ясуйте, що являє собою педагогічний процес як система.
9. Охарактеризуйте компоненти педагогічного процесу.
10. Поясніть, у чому специфіка процесів, що складають педагогічний

процес?

11. Поясніть, як розвивається особистість у педагогічному процесі.
12. Охарактеризуйте компоненти контролю навчання.
13. Назвіть функції контролю навчання.
14. Назвіть види контролю навчання.
15. Охарактеризуйте методи контролю навчання.

Література: [5; 10; 11; 24].

Практичні заняття № 4–5

Тема. Види і методи навчання. Форми організації занять

Мета: з'ясувати сутність видів і методів навчання, розглянути форми організації занять.

Основні поняття і терміни: навчання, метод навчання, форма навчання, догматичне і пояснювально-ілюстративне навчання, урок, структура уроку, поурочний план, самостійна робота.

План

1. Основний зміст догматичного і пояснювально-ілюстративного навчання.
2. Проблемне навчання.
3. Словесні та наочні методи навчання.
4. Практичні методи навчання.
5. Типологія уроків.
6. Структура уроку.
7. Форми навчальної роботи учнів на уроці.
8. Підготовка вчителя до уроку.

Рекомендації до проведення практичних занять

Під час підготовки до практичних занять рекомендується підготувати структурно-логічну схему до кожного питання теми, сформулювати словник основних понять теми та визначити взаємозв'язок між цими поняттями.

Короткі теоретичні відомості

У *першому* питанні слід розкрити основний зміст догматичного та

пояснювально-ілюстративного навчання. Пояснити особливості застосування засобів навчання у кожному із цих видів навчання.

У другому питанні потрібно охарактеризувати основний зміст проблемного навчання. Також необхідно проаналізувати основні особливості застосування засобів і методів у цьому виді навчання. Слід назвати та пояснити способи утворення проблемних ситуацій, етапи розв'язання проблеми.

У третьому питанні необхідно охарактеризувати словесні та наочні методи навчання, звернути увагу на критерії визначення кожного з них. Пояснити особливості застосування кожного із словесних методів навчання: усний виклад знань, бесіда, диспут, рольова гра, драматизація, робота з книгою. Пояснити особливості застосування кожного з наочних методів навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

У четвертому питанні необхідно розкрити зміст практичних методів навчання. Пояснити особливості застосування кожного із цих методів навчання: вправи, лабораторні роботи, практичні роботи.

У п'ятому питанні слід навести основну типологію уроків за основною дидактичною метою (за В. О. Онищуком): урок засвоєння нових знань; урок формування нових умінь і навичок; урок комплексного застосування знань, умінь і навичок; урок узагальнення та систематизації; урок контролю і корекції знань; комбінований урок. Пояснити особливості кожного із цих видів уроку. Пояснити форми організації навчальної діяльності учнів на уроках. Слід також визначити загальні вимоги до уроку: організаційні, виховні, дидактичні, психологічні, гігієнічні.

У шостому питанні потрібно охарактеризувати основний зміст структури уроку. Пояснити макро- і мікроструктуру уроку. Охарактеризувати макроструктурні етапи комбінованого уроку. Навести приклади нестандартних уроків. Пояснити особливості інтегрованих уроків. Розкрити дидактичну єдність потрійної мети уроку: навчальної, виховної, розвивальної. Пояснити особливості уроку в малокомплектній школі. Назвати форми організації індивідуального навчання учнів.

У сьомому питанні потрібно охарактеризувати основний зміст індивідуальних, групових і колективних форм навчальної роботи учнів на уроці. Пояснити особливості навчальної екскурсії як форми організації навчання. Назвати види екскурсій. Пояснити методику підготовки і проведення екскурсій. Пояснити особливості домашньої навчальної роботи.

У восьмому питанні необхідно охарактеризувати підготовку вчителя до уроку. Також необхідно проаналізувати основні елементи поурочного плану. Указати шляхи підвищення ефективності уроку.

Контрольні питання

1. У чому полягають відмінності догматичного навчання?
2. Охарактеризуйте переваги пояснювально-ілюстративного навчання.
3. Що таке проблемне навчання та його методи?
4. Охарактеризуйте способи створення проблемних ситуацій на заняттях.
5. Які існують словесні методи навчання?
6. Що називають усним викладом знань? Які його види?
7. Розкрийте суть пояснення як усного викладу знань.
8. Що розуміють під самостійною роботою з книгою?
9. Що таке вправа як практичний метод навчання? Які є види вправ?
10. Охарактеризуйте кожну з форм усних, письмових, графічних і технічних вправ.
11. Для чого існують практичні роботи?
12. Які існують найпоширеніші типи уроків?
13. Схарактеризуйте план уроку.
14. Які існують види домашніх завдань для школярів?
15. У чому особливість організаційного елемента уроку?
16. Що означає фронтальна робота на заняттях?
17. Охарактеризуйте процедуру парної роботи, що має назву «взаємні диктанти».

Література: [5; 10; 11; 24].

Практичні заняття № 6–7

Тема. Соціальні та психофізіологічні характеристики можливих груп навчання. Підлітковий та юнацький вік

Мета: з'ясувати сутність соціальних та психофізіологічних характеристик можливих груп навчання, розглянути психофізіологічні механізми розвитку дитини в підлітковому і ранньому юнацькому віці.

Основні поняття і терміни: підлітковий і ранній юнацький вік, психічні новоутворення, вікова періодизація, акселерація, обдарованість, творчість, самовизначення, сфера спілкування, індивідуалізація, емоційно-вольова сфера, самосвідомість.

План

1. Вікова періодизація розвитку особистості.
2. Специфіка фізичних, психологічних, пізнавальних можливостей школярів різних вікових груп.
3. Акселерація і дитяча обдарованість.
4. Підлітковий вік і його протиріччя.
5. Біологічні, соціальні та психологічні особливості юнацького віку.
6. Психофізіологічні механізми розвитку в підлітковому і ранньому юнацькому віці (з 12-13 до 17-18 років).
7. Психолого-педагогічні аспекти самовизначення і вибору професії підлітками та юнаками.

Рекомендації до проведення практичних занять

Під час підготовки до практичних занять рекомендується підготувати структурно-логічну схему до кожного питання теми, сформулювати словник основних понять теми та визначити взаємозв'язок між цими поняттями.

Короткі теоретичні відомості

У *першому* питанні слід назвати та визначити основний зміст етапів вікової періодизації розвитку особистості. Періодизація в педагогіці: періодизація В. Пржигоди, періодизація Е. В. Харлока, сучасна періодизація. Періодизація в психології: періодизація Л. С. Виготського.

У другому питанні потрібно охарактеризувати специфіку фізичних, психологічних, пізнавальних можливостей школярів різних вікових груп. Особливості анатоμο-фізіологічного розвитку дітей молодшого, середнього та старшого шкільного віку. Також необхідно проаналізувати основні структурні компоненти пізнавальної сфери (пам'ять, увага, мовлення, мислення) дітей молодшого, середнього та старшого шкільного віку.

У третьому питанні необхідно охарактеризувати поняття акселерації та дитячої обдарованості. Звернути увагу на визначення поняття «акселерація». Пояснити суть поняття «обдарованість», «творчість», «нахили», «інтереси», «здібності».

У четвертому питанні необхідно насамперед визначити біологічні, соціальні та психологічні особливості підліткового віку і його протиріччя. Назвати та схарактеризувати основні психічні новоутворення підліткового віку, стосунки з однолітками та дорослими.

У п'ятому питанні необхідно визначити біологічні, соціальні та психологічні особливості юнацького віку. Назвати та охарактеризувати основні психічні новоутворення юнацького віку, стосунки з однолітками та дорослими.

У шостому питанні потрібно охарактеризувати специфіку психофізіологічних механізмів розвитку в підлітковому і ранньому юнацькому віці (з 12-13 до 17-18 років). Назвати та охарактеризувати основні особливості навчальної діяльності у школярів підліткового віку. Назвати та охарактеризувати основні особливості розвитку у школярів юнацького віку, а саме: основна соціальна задача; самовизначення; перебудова взаємостосунків з дорослими та зміна значущих осіб; емоційна автономність; потреба у відокремленні та в належності до певної групи; розширення сфери спілкування та його зростаюча індивідуалізація; міжстатеві взаємини; закріплення і вдосконалення психічних властивостей; емоційно-вольова сфера; самосвідомість; відкриття для себе власного внутрішнього світу; особистісна ідентичність.

У сьомому питанні необхідно розкрити психолого-педагогічні аспекти

самовизначення і вибору професії підлітками та юнаками. Пояснити сутність чинників самовизначення, Визначити та охарактеризувати поняття «рівень домагань». Також необхідно проаналізувати основні компоненти самосвідомості особистості. Пояснити сутність поняття «ціннісна сфера особистості».

Контрольні питання

1. Чим характерний підлітковий вік у біологічному та соціальному аспектах?
2. Чим пояснюються протиріччя підліткового віку?
3. Назвіть основні новоутворення підліткового віку.
4. У чому виявляється почуття дорослості в підлітковому віці?
5. Охарактеризуйте розвиток пізнавальних процесів і перебудову навчальної діяльності в підлітковому віці.
6. У яких соціально-психологічних умовах відбувається формування особистості старшокласника?
7. Яка діяльність є провідною для старшокласників?
8. Назвіть основні новоутворення ранньої юності.
9. У чому полягає специфіка пізнавальних процесів у юнаків та дівчат?
10. У чому особливість природи психофізіологічних процесів у підлітковому і ранньому юнацькому віці?
11. У чому виявляються особливості самосвідомості у старшому шкільному віці?
12. Надайте характеристику особливостей стосунків юнаків і дівчат з однолітками та дорослими.
13. Охарактеризуйте соціальне становище юнацтва і проблему вибору життєвого шляху.
14. Дайте характеристику структури стихійних підліткових груп спілкування.

Література: [5; 10; 11; 24].

Змістовий модуль 3 Теорія виховання

Практичне заняття № 8

Тема. Сутність процесу виховання

Мета: з'ясувати сутність виховання як галузі педагогічної науки, розглянути виховний процес як систему компонентів, функцій, методів.

Основні поняття і терміни: виховання, мета виховання, завдання виховання, процес виховання, виховна ситуація, погляд, переконання, система цінностей, ідеологія, ідеал, виховна функція.

План

1. Сутність процесу виховання.
2. Системно-ціннісний підхід до визначення змісту виховання і розвитку.
3. Виховні можливості уроку.

Рекомендації до проведення практичних занять

Під час підготовки до практичного заняття рекомендується підготувати структурно-логічну схему до кожного питання теми, сформулювати словник основних понять теми та визначити взаємозв'язок між цими поняттями. Необхідно замалювати та вміти пояснити схеми 8, 9, 10, наведені у посібнику О. Вишневського (Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О. І. Вишневський. – [2-ге вид., доопрацьоване та доповнене]. – Дрогобич: «Коло». – 2006. – 326 с.).

Короткі теоретичні відомості

У *першому питанні* пояснити сутність процесу виховання та його завдання. Слід також пояснити, у чому полягає мета та завдання виховання. Необхідно пояснити термін «виховання» і «вихованість» як терміни і як поняття. Звернути увагу на визначення поняття «виховна ситуація», розкрити його сутність. Пояснити зміст педагогічної формули: S–R («стимул–реакція»). Пояснити терміни «процес формування» і «процес розвитку». Розкрити сутність процесу формування поглядів, переконань і звичок. Пояснити, у чому полягають результати виховання.

У другому питанні потрібно охарактеризувати природу цінностей виховання і розвитку. Пояснити процес опредмечення цінностей. Розкрити систему цінностей та напрямки виховання і розвитку. Пояснити взаємодію елементів структури системи виховання: а) людина з її совістю; б) поведінка («повинна чинити»); в) ідеал, що слугує «найголовнішим спонукачем сумління», г) ідеологія, яка репрезентувала зв'язок між людиною та ідеалом. Пояснити значення ідеології в системі цінностей. Необхідно розкрити зміст християнських заповідей та пояснити, що таке кодекс цінностей виховання і розвитку. Пояснити, що таке гармонія цінностей у системі виховання і розвитку.

У третьому питанні необхідно визначити, що таке виховна функція. Пояснити урок як систему певних автономних чинників, з якими учень взаємодіє індивідуально. Розкрити зміст кожного з аспектів уроку, що здійснюють виховний вплив на учня, а саме – інформативний, трудовий, організаційний, соціальний, контрольний, матеріальний, психологічний, методичний. Визначити особливості виховної функції вчителя та виховної функції учня.

Контрольні питання

1. Що таке процес виховання?
2. Які ознаки характерні для визначення «системно-ціннісний підхід у вихованні»?
3. Що називають процесом формування?
4. Що називають процесом розвитку ?
5. Що таке погляд?
6. Що таке переконання ?
6. У чому сутність елементів структури системи виховання?
7. У чому сутність виховної функції вчителя?
8. У чому сутність виховної функції учня?
9. Охарактеризуйте урок як систему певних автономних чинників.

Література: [1– 5; 10; 11; 24–30; 45].

Практичні заняття № 9–10

Тема. Закономірності та принципи виховного процесу. Методи виховання

Мета: з'ясувати сутність принципів, змісту виховного процесу, розглянути методи виховання.

Основні поняття і терміни: принцип виховання, метод виховання, характер, національне виховання, нація, національна ідея, дух нації, сім'я, метод переорієнтації зусиль вихованця, метод приучування, метод переконування, метод сугестії, метод схвалення і осудження, самовиховання, саморозвиток, довкілля, здоров'я, самодисципліна, самоопанування.

План

1. Поняття принципів виховання та їх спрямованість.
2. Зміст виховання у моральному та національно-патріотичному аспектах.
3. Зміст виховання у громадянському (цивільному) та родинному аспектах.
4. Зміст виховання у валео-екологічному аспекті.
5. Характер як предмет виховання у педагогіці.
6. Інститути та зовнішні чинники виховання і розвитку.
7. Методи виховання.
8. Методи самовиховання і саморозвитку.

Рекомендації до проведення практичних занять

Під час підготовки до практичного заняття рекомендується підготувати структурно-логічну схему до кожного питання теми, сформулювати словник основних понять теми та визначити взаємозв'язок між цими поняттями. Неохідно замалювати та вміти пояснити схеми 11,12,16, наведені у посібнику О.Вишневського (Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О. І. Вишневський. – [2-ге вид., доопрацьоване та доповнене]. – Дрогобич: «Коло». – 2006. – 326 с.).

Короткі теоретичні відомості

У *першому* питанні слід з'ясувати, що є принципом виховання. Проаналізувати деякі принципи виховання: гуманістична цілеспрямованість

виховання; зв'язок виховання з життям, працею, практикою суспільного будівництва; систематичність і послідовність виховання; цілісність виховного процесу і єдність педагогічного впливу; поєднання педагогічного керівництва з розвитком самостійності та ініціативи вихованців; урахування вікових особливостей та індивідуальних відмінностей у процесі виховання.

У *другому питанні* потрібно охарактеризувати основний зміст морального аспекту виховання. При цьому розглянути повернення моралі до соціальної практики та її трактування у мучасному суспільстві. Цінності морального виховання та гуманізм. Також необхідно проаналізувати основний зміст національно-патріотичного аспекту виховання. Пояснити двозначність терміну «національне виховання». Пояснити зміст понять «нація» і «національна ідея», «дух нації». Пояснити цінності національно-патріотичного виховання. Пояснити зміст понять «націоналізм», «шовінізм» та «інтернаціоналізм» як певний світогляд і почуття. Пояснити сутність патріотизму та процесу становлення національного самоусвідомлення.

У *третьому питанні* необхідно охарактеризувати основний зміст громадянського (цивільного) аспекту виховання, звернути увагу на поняття свободи як потреби і як обов'язку громадянина. Пояснити особливості взаємодії громадянського суспільства і держави, громадянського суспільства і соціального прогресу. Пояснити зміст базових цінностей сучасного громадянського суспільства. Також необхідно проаналізувати основний зміст родинного аспекту виховання, звернути увагу на сім'ю як елемент суспільного організму. Пояснити особливості сімейного виховання, деякі традиційні особливості української родини, актуальні завдання сучасного родинного виховання.

У *четвертому питанні* необхідно охарактеризувати основний зміст валео-екологічного аспекту виховання. При цьому розглянути єдність людини і природи. Пояснити термін «людина – «споживач природи». Людина і її власне здоров'я. Пояснити особливості видів здоров'я, головних чинників догляду за здоров'ям. Звернути увагу на взаємодію фізичної культури і здоров'я. Сутність

особистої гігієни. Пояснити особливості пізнання довкілля. Визначити термін «природа – вихователь людини».

У п'ятому питанні слід пояснити характер як предмет виховання у педагогіці. При цьому слід розглянути структуру характеру. Пояснити, що таке «ядро характеру», «периферія характеру». Охарактеризувати процес становлення характеру. Пояснити зміст поняття «безхарактерність».

У шостому питанні потрібно назвати та охарактеризувати інститути виховання і розвитку. При цьому звернути увагу на сім'ю як головний інститут виховання і розвитку, дошкільні заклади, школу, значення Церкви у вихованні і розвитку. Пояснити особливості зовнішніх чинників виховання і розвитку. Охарактеризувати власну діяльність вихованця, гру, спорт, мистецтво, засоби масової інформації, громадське життя як чинники виховання.

У сьомому питанні потрібно назвати та охарактеризувати основний зміст методів виховання і розвитку. Пояснити особливості кожного із методів: метод переорієнтації зусиль вихованця, метод приучування, метод переконування, метод сугестії, метод схвалення і осудження.

У восьмому питанні необхідно охарактеризувати методи самовиховання і саморозвитку. Також необхідно проаналізувати поняття самостійності діяльності, духовного саморозвитку, самовиховання і саморозвиток на прикладах. Слід звернути також увагу на поняття «долання перепон і труднощів». Пояснити особливості розвитку самодисципліни і самоопанування. Пояснити сутність статевої стриманості та поняття «моральний гарт характеру».

Контрольні питання

1. У чому полягають відмінності принципів виховання?
2. Охарактеризувати зміст виховання у моральному аспекті
3. Охарактеризувати зміст виховання у національно-патріотичному аспекті.
4. Охарактеризувати зміст виховання у громадянському (цивільному) аспекті.

5. Охарактеризувати зміст виховання у родинному аспекті.
 6. Пояснити зміст виховання у валео-екологічному аспекті..
 7. Що таке характер?
 8. Пояснити єдність людини і природи.
 9. Охарактеризувати зміст базових цінностей сучасного громадянського суспільства.
 10. Охарактеризувати зміст християнських цінностей.
 11. Охарактеризувати метод переорієнтації.
 12. Що називають методом приучування?
 13. Що таке метод переконування?
 14. Визначити суть методу сугестії.
 15. Що розуміють під методами самовиховання?
 16. Що таке самодисципліна і самоопанування?
 17. Охарактеризувати сутність поняття «моральний гарт характеру».
- Література:** [1– 5; 10; 11; 24–30; 45].

3 ПИТАННЯ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Назвіть авторів основних теорій вітчизняної педагогіки.
2. Що таке предмет, об'єкт педагогіки?
3. Перелічіть основні принципи виховання.
4. Дайте означення педагогіки як науки, назвіть її предмет і завдання.
5. З'ясуйте місце викладання та учіння в системі навчання.
6. З'ясуйте сутність поняття «психолого-педагогічна тріада»?
7. Перелічіть основні методи дослідження педагогіки.
8. У чому полягають відмінності між поняттями «культура» і «освіта»?
9. Які нормативно-правові документи регулюють процес освіти в Україні?
10. Охарактеризуйте структуру управління освітою в Україні.
11. Що таке навчальний план, навчальна програма, підручники і навчальні посібники?

12. Охарактеризуйте історичний етап розвитку освіти в Україні, а саме – виникнення братських шкіл.
13. Охарактеризуйте історичний етап розвитку освіти в Україні, а саме – освіта в Україні гетьманського періоду (1647-1663 рр.).
14. Охарактеризуйте історичний етап розвитку освіти в Україні, а саме – освіта в Україні радянського періоду.
15. Що таке організаційні форми навчання?
16. Охарактеризуйте кожну з форм навчання: індивідуальне та індивідуально-групове навчання, класична форма навчання, розроблена
17. Я.- А. Коменським.
18. У чому особливість методу проектів і виховання через дію?
19. З'ясуйте сутність процесу навчання.
20. Які ознаки характерні для поняття процесу навчання?
21. Надайте визначення, що називається дидактикою?
22. Надайте визначення основних дидактичних категорій.
23. Поясніть, що таке дидактична система.
24. Поясніть, у чому сутність «традиційної» дидактики Гербарта.
25. Поясніть, у чому сутність «прогресивної» дидактики Дьюї.
26. З'ясуйте, що являє собою педагогічний процес як система.
27. Охарактеризуйте компоненти педагогічного процесу.
28. Поясніть, у чому специфіка процесів, що складають педагогічний процес?
29. Поясніть, як розвивається особистість у педагогічному процесі.
30. Охарактеризуйте компоненти контролю навчання.
31. Назвіть функції контролю навчання.
32. Назвіть види контролю навчання.
33. Охарактеризуйте методи контролю навчання.
34. У чому полягають відмінності догматичного навчання?
35. Охарактеризуйте переваги пояснювально-ілюстративного навчання.
36. Що таке проблемне навчання та його методи?
37. Охарактеризуйте способи створення проблемних ситуацій на заняттях.

38. Які існують словесні методи навчання?
39. Що називають усним викладом знань? Які його види?
40. Розкрийте суть пояснення як усного викладу знань.
41. Що розуміють під самостійною роботою з книгою?
42. Що таке вправа як практичний метод навчання? Які є види вправ?
43. Охарактеризуйте кожен з форм усних, письмових, графічних і технічних вправ.
44. Для чого існують практичні роботи?
45. Які існують найпоширеніші типи уроків?
46. Схарактеризуйте план уроку.
47. Які існують види домашніх завдань для школярів?
48. У чому особливість організаційного елемента уроку?
49. Що означає фронтальна робота на заняттях?
50. Охарактеризуйте процедуру парної роботи, що має назву «взаємні диктанти».
51. Що таке процес виховання?
52. Які ознаки характерні для визначення «системно-ціннісний підхід у вихованні»?
53. Що називають процесом формування?
54. Що називають процесом розвитку ?
55. Що таке погляд?
56. Що таке переконання ?
57. У чому сутність елементів структури системи виховання?
58. У чому сутність виховної функції вчителя?
59. У чому сутність виховної функції учня?
60. Охарактеризуйте урок як систему певних автономних чинників.
61. У чому полягають відмінності принципів виховання?
62. Охарактеризувати зміст виховання у моральному аспекті
63. Охарактеризувати зміст виховання у національно-патріотичному аспекті.

64. Охарактеризувати зміст виховання у громадянському (цивільному) аспекті.
65. Охарактеризувати зміст виховання у родинному аспекті.
66. Пояснити зміст виховання у валео-екологічному аспекті..
67. Що таке характер?
68. Пояснити єдність людини і природи.
69. Охарактеризувати зміст базових цінностей сучасного громадянського суспільства.
70. Охарактеризувати зміст християнських цінностей.
71. Охарактеризувати метод переорієнтації.
72. Що називають методом приучування?
73. Що таке метод переконування?
74. Визначити суть методу сугестії.
75. Що розуміють під методами самовиховання?
76. Що таке самодисципліна і самоопанування?
77. Охарактеризувати сутність поняття «моральний гарт характеру».

4 ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вищенаведені питання для модульних контролів забезпечують поточний контроль за засвоєнням навчального матеріалу. Позначені у методичних вказівках питання до іспитуу закладено в основу підсумкового контролю з навчального курсу «Педагогіка». Відповідно до прийнятого в КрНУ навчального плану, програма навчального курсу «Педагогіка» передбачає лекційні та семінарські форми занять, а також самостійну роботу студентів під керівництвом викладача.

До самостійної роботи студента входить засвоєння теоретичного матеріалу з рекомендованої літератури; здійснення аналізу методів вивчення психологічних особливостей особистості, як загальних, так і специфічних; розвиток навичок і умінь, що сприяють розв'язанню професійних завдань у різних сферах фізичного виховання, закріплення їх на практиці для подальшого використання у професійній діяльності; формування професійної культури; створення умов для розвитку особистості майбутнього фахівця. Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка» потребує наявності серйозної та стійкої мотивації, що визначається необхідністю ефективної професійної діяльності.

Активізація самостійної роботи студентів може бути забезпечена:

- 1) участю у творчій діяльності;
- 2) використанням у навчальному процесі активних методів навчання;
- 3) мотивувальними чинниками контролю знань (рейтингова та накопичувальна системи оцінювання знань);
- 4) необхідністю обов'язкового виконання індивідуальних завдань;
- 5) розширенням обсягу знань з навчальної дисципліни шляхом ознайомлення з додатковою літературою.

Форми методичної допомоги в організації студентами самостійної роботи:

- 1) навчальне заняття з ознайомлення зі специфікою самостійної роботи за

посібниками та спеціальною літературою;

2) навчальне заняття з ознайомлення студентів з основами практичної роботи.

Вивчення навчального курсу «Педагогіка» сприяє формуванню у студентів цілісного уявлення про сучасні наукові проблеми. У зв'язку з цим процес навчання включає в себе:

- ознайомлення з теоретичними засадами педагогічного супроводу спортивної діяльності в Україні;
- семінарські заняття, орієнтовані на використання теоретичних знань;
- самостійну роботу з навчальною літературою під час підготовки до семінарських занять.

Під час вивчення курсу важливо фіксувати матеріал, що вивчається, у письмовій формі. У разі відсутності студент зобов'язаний подати конспект матеріалу, опрацьованого самостійно.

Самостійна робота – це єдність таких її взаємопов'язаних форм, як аудиторна робота; позааудиторна пошуково-аналітична робота; творча наукова робота.

Аудиторна самостійна робота реалізується у процесі лекційних і семінарських занять.

Під час практичного заняття детально аналізуються проблеми, різноманітні професійні та соціальні чинники; особливості здійснення професійної діяльності. Студенти закріплюють теоретичні положення, набувають умінь і навичок індивідуального виконання відповідно до сформульованих завдань.

На практичних заняттях обговорюють попередньо визначені питання, до яких студенти готують тези виступів, реферати. Визначають уміння аналізувати навчальний матеріал; здатність формулювати та відстоювати свою позицію; активність; здатність науково мислити; навички самостійної роботи з літературою, першоджерелами з навчальної дисципліни та методикою їх опрацювання; якість написання рефератів тощо.

Дискусії дозволяють виявити індивідуальні особливості розуміння обговорюваного питання, навчитись у творчій суперечці шукати істину, установлювати особисті та спільні погляди з обговорюваної проблеми. У процесі дискусії студенти збагачують зміст уже відомого матеріалу, упорядковують і закріплюють його.

Форми проведення семінарів і дискусій можуть бути різними. З навчальної дисципліни «Педагогіка» застосовують такі:

- у вигляді запитань і відповідей з коментарями;
- розгорнуті бесіди;
- дискусії;
- обговорення одного з видів індивідуальної навчально-дослідної роботи, письмових рефератів студентів та їх оцінювання;
- вирішення проблемних питань і розбір конкретних ситуацій;
- «майстер-класи».

На семінарських заняттях перевіряється засвоєння знань за допомогою попередньо підготовленого методичного матеріалу – контрольних питань або тестів. Окрім того, викладачі вдаються до проведення опитування, аналізу типових помилок, рефлексійного аналізу розуміння матеріалу, дискусій, семінарів тощо.

Позааудиторна робота з навчальної дисципліни «Педагогіка» має характер пошуково-аналітичної і наукової роботи. Завдання, які виконують студенти у процесі самостійної роботи, сприяють розвитку мислення, формуванню пізнавальних умінь і навичок. Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни може передбачати написання контрольних робіт за тематикою самостійної роботи.

5 ПЕРЕЛІК ТЕМ І ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1 Педагогіка як наука про освіту

Питання з теми

1. Педагогіка як наука про виховання.
2. Предмет педагогіки, її основні категорії.
3. Методологія педагогіки.

Алгоритм самопідготовки.

I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання:

1. Визначте структуру та джерела педагогіки.
2. Спробуйте визначити предмет педагогіки.
3. Назвіть категорії педагогіки, доведіть їх взаємозв'язок і взаємообумовленість.
4. Чому справжнє виховання є глибоко національним за своєю суттю, змістом і характером?
5. Поясніть сутність національного виховання.
6. Визначте сутність навчання і освіти.
7. Назвіть педагогічні науки.
8. Чому останнім часом бурхливо розвивається соціальна педагогіка?

Проаналізуйте її структуру.

9. Обґрунтуйте важливість і необхідність міжпредметних зв'язків педагогіки з філософією і анатомією людини.
10. Визначте об'єкти, типи та форми зв'язку педагогіки з іншими науками.
11. Спробуйте обґрунтувати завдання педагогіки на сучасному етапі.

II. Визначте зміст понять: «педагогіка», «навчання», «освіта», «методологія науки», «агогіка», «героїка», андрагогіка», «віктимологія», «екзистенціалізм», «неотомізм», «прагматизм», «неопозитивізм».

Література: [7, с. 2–11; 11, с. 18–25; 15, с. 194–197].

Тема 2 Система освіти в Україні. Історичні аспекти розвитку освіти в Україні

Питання з теми

1. Структура педагогіки, її зв'язок з іншими науками. Завдання педагогіки.
2. Різноманітність течій вітчизняної та зарубіжної педагогіки.
4. Аналіз змісту освіти зарубіжної школи.

Алгоритм самопідготовки.

I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання:

1. Охарактеризуйте властивості виховання як суспільного явища.
2. Назвіть стадії розвитку педагогіки.
3. Поясніть зміст поняття народна педагогіка. Хто і в якому році вперше ввів цей термін?
4. Розкрийте зміст поняття «етнопедагогіка». Хто вперше ввів цей термін?
5. Доведіть, що педагогіка народознавства – важливий напрям у сучасній педагогіці та шкільній практиці.
6. Проаналізуйте основні завдання та ступені козацької педагогіки.
7. Доведіть, що праці Я. А. Коменського створили підґрунтя для розгляду педагогіки як самостійної науки.
8. Обґрунтуйте властивості духовної педагогіки.
9. Доведіть, що фундамент української педагогіки становлять українська народна філософія, праці та ідеї українських філософів.
10. Визначте ідеї української народної філософії.
11. Охарактеризуйте різноманітні течії зарубіжної педагогіки.

II. Визначте зміст понять: «народна педагогіка», «етнопедагогіка», «педагогіка народознавства», «народознавство», «родинна педагогіка», «педагогічна деонтологія», «педагогіка народного календаря», «козацька педагогіка», «духовна педагогіка», «світська педагогіка», «національне навчання».

Література: [7, с. 2–11; 11, с. 18–25; 15, с. 145–160; 16, с. 199–216].

Тема 3 Зміст освіти і контроль навчання

Питання з теми

1. Загальна характеристика змісту освіти. Удосконалення змісту освіти відповідно до вимог Закону України «Про загальну середню освіту».
2. Характеристика навчальних планів, програм і підручників національної школи.
3. Взаємозв'язок загальної, політехнічної та професійної освіти.

Алгоритм самопідготовки.

I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання:

1. Визначте і поясніть зміст, принципи системи освіти, сформульовані у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI ст.»).
2. Що таке зміст освіти?
3. Охарактеризуйте елементи освіти, визначені І. Я. Лернером.
4. Визначте типи навчальних предметів, які забезпечують провідні елементи освіти.
5. Обґрунтуйте вимоги, яким має відповідати зміст освіти.
6. Укажіть шляхи вдосконалення змісту освіти відповідно до вимог розбудови національної школи.
7. Що таке навчальний план?
8. Чому у навчальному плані всіх типів шкіл виділено державний і шкільний компоненти.
9. Обґрунтуйте вимоги до навчального плану.
10. Проаналізуйте вимоги до навчальних програм.
11. Надайте характеристику репродуктивних, проблемних, програмованих та комплексних текстів підручника.
13. Що таке загальна освіта?
14. Охарактеризуйте види знань.
15. Надайте характеристику вмінь та і навичок.
16. Назвіть найважливіші загально-навчальні вміння і навички, якими має оволодіти кожен учень.

17. Охарактеризуйте відмінність навчального предмета від науки.

18. Чому у процесі вивчення навчальних дисциплін необхідно здійснювати внутрішньо-предметні і міжпредметні зв'язки.

19. Розкрийте сутність політехнічної освіти.

20. Розкрийте сутність професійної освіти.

II. Визначте зміст понять: «зміст освіти», «навчальний план», «державний компонент», «шкільний компонент», «навчальна програма», «підручник», «навчальний посібник», «загальна освіта», «знання», «вміння», «навички», «наука», «навчальний предмет», «поняття», «закон», «закономірність», «теорія», «ідея», «внутрішньо-предметні зв'язки», «міжпредметні зв'язки», «політехнічна освіта», «професійна освіта».

III. Проаналізуйте пояснювальну записку навчальної програми з фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл. Сформулюйте головні завдання, що стоять перед вашою навчальною дисципліною.

IV. Законспектуйте:

1. Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI ст.»). Розділи «Загальна середня освіта», «Професійна освіта».

2. Закон України «Про загальну середню освіту». Статті 12, 14, 15, 16.

Література: [4, с. 2–10; 7, с. 2–11; 15, с. 220–228; 16, с. 234–251].

Тема 4 Види і методи навчання. Форми організації занять

Питання з теми

1. Поняття дидактики. Основні категорії дидактики. Дидактика і методика викладання окремих предметів.

2. Основні функції навчання. Шляхи їх реалізації.

3. Основні компоненти процесу навчання.

4. Структура діяльності вчителя у навчальному процесі.

5. Психолого-педагогічні засади навчально-пізнавальної діяльності учнів.

6. Види навчання.

7. Поняття про методи навчання та їх класифікація.

8. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
9. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів.
10. Методи контролю і самоконтролю у навчанні.
11. Засоби навчання. Використання комп'ютерної техніки у навчанні.
12. Вибір оптимального поєднання методів і засобів навчання.

Алгоритм самопідготовки.

I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання.

1. Що таке дидактика?
2. Що є предметом дидактики?
3. Що є об'єктом дидактики і методики? Що виділяє в цьому об'єкти дидактика та методика?
4. Назвіть основні категорії дидактики.
5. Доведіть, що дидактика відноситься до методики як теорія до практики і також як теорія до теорії.
6. Змодельуйте схему, яка б відображала взаємозв'язок педагогіки, дидактики і окремої методики.
7. Визначте проблеми сучасної дидактики.
8. Чому «процес навчання» слід відрізнити від «навчального процесу».
9. Визначте методологічне підґрунтя процесу пізнання.
10. Охарактеризуйте спільні ознаки процесу пізнання і процесу навчання.
11. Охарактеризуйте відмінні ознаки процесу пізнання і процесу навчання.
12. Охарактеризуйте освітню, виховну і розвивальну функції навчання.
13. Надайте характеристику розвитку мислення на підставі загальних розумових дій і операцій.
14. Укажіть шляхи реалізації освітньої, виховної і розвивальної функцій на уроках.
15. Доведіть, що навчання має двосторонній характер.
16. Чому від стилю спілкування між учителем та учнем і впливу оточуючого середовища залежить результативність процесу навчання?

17. Визначте компоненти процесу навчання.
19. Визначте елементи діяльності вчителя в процесі викладання.
20. Обґрунтуйте передумови навчальної діяльності учня.
21. Розкрийте сприятливі умови позитивного ставлення учня до навчання.
22. На конкретних прикладах обґрунтуйте типові варіанти навчальної діяльності учня.
23. Чому ефективність засвоєння знань залежить від мотивації навчальної діяльності школярів?
24. Назвіть основні види навчання учня.
25. Охарактеризуйте сутність пояснювально-ілюстративного навчання.
26. Поясніть зміст проблемного навчання.
27. Назвіть основні способи і прийоми створення проблемних ситуацій.
28. Визначте етапи процесу засвоєння знань проблемним шляхом.
29. Надайте характеристику програмованого навчання.
30. Поясніть зміст розгалуженого програмування.
31. Визначте позитивні і негативні аспекти програмованого навчання.
32. Чому алгоритмізація навчання сприяє успішному засвоєнню учнями знань і розумових дій.
33. Проаналізуйте підходи до класифікації методів навчання.
34. Надайте визначення методів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.
35. Назвіть словесності методи навчання.
36. Охарактеризуйте вимоги до розповіді та вид розповіді.
37. Дайте характеристику видів бесід.
38. Визначте вимоги до формулювання запитань та відповідей учнів.
39. Доведіть, що такі методи як дискусія та диспут сприяють розвитку логічного мислення у школярів.
40. Чому метод драматизації широко застосовують переважно під час вивчення навчальних дисциплін гуманітарного циклу?
41. Охарактеризуйте роботу з підручником під час вивчення нових знань.

42. Які методи належать до групи наочних методів?

43. Визначте вимоги до вправ і їх виконання та види вправ.

44. Надайте характеристику лабораторних, практичних і дослідних робіт.

45. Проаналізуйте індуктивний, дедуктивний, репродуктивний та проблемно-пошуковий методи навчання.

46. Поясніть сутність методів стимулювання.

47. Визначте особливості двох груп методів стимулювання навчальної діяльності учнів (методи формування, стимулювання обов'язку і відповідності в навчанні).

48. Поясніть суть методів контролю.

49. Охарактеризуйте метод усного контролю, етапи усного опитування та перевірочні питання і завдання вчителя за формою викладу, за формою вираження, за формою перевірки знань.

50. Доведіть необхідність індивідуального, фронтального та ущільненого опитування.

51. Назвіть методи письмового контролю. Охарактеризуйте позитивні і негативні аспекти цього методу.

52. Розкажіть про тестову перевірку знань, переваги і недоліки цього виду перевірки.

53. Визначте суть та значення самоконтролю і самооцінки учнів.

54. Перерахуйте засоби навчання.

II. Визначте зміст понять: «дидактика», «категорії дидактики», «функції навчання», «проблема», «проблемна ситуація», «структурування», «систематизація», «конкретизація», «варіювання», «доведення», «висновок», «пояснення», «класифікація», «аналіз», «синтез», «порівняння», «узагальнення», «метод», «прийом», «дія», «операція», «засіб».

III. Законспекуйте:

Закон України «Про загальну середню освіту». Статті 3, 5, 6, 7.

Література: [7, с. 2–11; 15, с. 229–258; 16, с. 250–270].

Тема 5 Соціальні та психофізіологічні характеристики можливих груп навчання. Підлітковий та юнацький вік

Питання з теми

1. Поняття розвитку і формування особистості. Виховання як провідний чинник розвитку і формування особистості.
2. Значення спадковості і середовища в розвитку і формуванні особистості.
3. Рушійні сили і закономірності розвитку особистості.
4. Значення діяльності, активності і спілкування в розвитку і формуванні особистості.
5. Вікові етапи розвитку особистості школяра.
6. Аналіз зарубіжних теорій розвитку і формування особистості.

Алгоритм самопідготовки.

- I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання:
 1. Охарактеризуйте напрями розвитку особистості.
 2. Визначте чинники розвитку особистості.
 3. Доведіть, що індивідуальний розвиток людини – це кількісні зміни організму, що відбуваються у процесі життя людини як соціальної істоти.
 4. Доведіть, що формування особистості – становлення людини як соціальної істоти яке відбувається у результаті розвитку і виховання. Охарактеризуйте види формування особистості.
 5. Сформулюйте, у чому полягає діалектична взаємодія між біологічними чинниками, середовищем та вихованням.
 6. Визначте функції виховання в розвитку і формуванні особистості.
 7. Висловіть свої міркування, щодо вчення Л. С. Виготського про «зону ближнього розвитку».
 8. Що називають спадковістю?
 9. Охарактеризуйте процес соціалізації. У чому мета соціалізації?
 10. Назвіть рушійні сили в розвитку особистості.
 11. Охарактеризуйте види діяльності, які впливають на розвиток

особистості.

12. Чому умовою розвитку і формування особистості є прояв нею активності в цьому процесі? У яких напрямках виявляється активність?

13. Чому межі вікових періодів є відносно рухливими?

14. Охарактеризуйте особливості дітей молодшого шкільного віку.

15. Охарактеризуйте особливості підліткового віку.

16. Визначте особливості юнацького віку.

17. Доведіть, що у кожній віковій групі є значні індивідуальні відмінності між дітьми.

18. Поясніть зміст гіпотез щодо виникнення явищ акселерації.

II. Визначте зміст понять: «розвиток людини», «особистість», «формування особистості», «спадковість», «середовище», «соціалізація», «макрофактори», «мезофактори», «мікрофактори», «діяльність», «спілкування», «самовиховання», «об'єкт виховання», «суб'єкт виховання», «акселерація», «гетерозія», «урбанізація», «нітритивність», «опромінювання».

Література: [7, с. 2–11; 15, с. 131–145; 16, с. 271–280].

Тема 6 Сутність процесу виховання

Питання з теми

1. Мета виховання, її об'єктивний характер. Ідеал національного виховання.

2. Основні напрями всебічного розвитку особистості. Програма виховання як система цілей виховання.

3. Зарубіжна педагогіка про мету виховання.

Алгоритм самопідготовки.

I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання:

1. Визначте загальну мету виховання. Як склалася концепція ідеалу розвиненої людини?

2. Визначте головну мету національного виховання на сучасному етапі.

3. Охарактеризуйте ідеали школярів різного віку за змістом, будовою і

дієвістю.

4. Доведіть, що в основу розуміння ідеалу національного виховання Григорія Ващенко покладено загальнолюдські і національні цінності.

5. Поясніть, чому кінцевою метою виховання особистості є її підготовка до виконання комплексу ролей, необхідних для суспільного життя?

6. Охарактеризуйте зміст національного виховання.

7. Визначте основні напрямки всебічного розвитку особистості, поясніть їх зміст.

8. Поясніть пріоритетні напрями реформування, визначенні Державною національною програмою «Освіта».

9. Надайте узагальнювальну характеристику програми виховання.

10. Визначте компоненти духовного світу особистості українця, які необхідно враховувати у процесі реалізації напрямів національного виховання.

11. Назвіть державні документи, у яких визначено головну мету, пріоритетні напрямки, основні шляхи реформування української системи національного виховання.

12. Проаналізуйте цілі виховання, що передбачаються у сучасній зарубіжній педагогіці.

II. Визначте зміст понять: «мета виховання», «загальна мета виховання», «головна мета національного виховання», «ідеал», «зміст ідеалу», «дієвість ідеалу», «національна психологія», «національний характер і темперамент», «національний спосіб мислення», «народна мораль, етика», «народна естетика», «народна правосвідомість», «національна філософія», «національний світогляд», «національна ідеологія», «національна свідомість та самосвідомість».

III. Законспекуйте:

1. Закон України «Про загальну середню освіту». Стаття 17.

2. Державну національну програму «Освіта (Україна XXI ст.)». Розділ «Національне виховання».

Література: [3, с. 98–134; 11, с. 18–25; 15, с. 196–207].

Тема 7 Закономірності та принципи виховного процесу. Методи виховання

Питання з теми

1. Поняття про методи виховання.
2. Класифікація методів виховання:
 - а) методи формування свідомості особистості;
 - б) методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності;
 - в) методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців;
 - г) методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу.
3. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.

Алгоритм самопідготовки.

- I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання.
 1. Охарактеризуйте сутність групи методів формування свідомості особистості.
 2. Визначте вимоги щодо проведення бесіди з учнями.
 3. Надайте коротку характеристику прийомів, що сприяють підвищенню ефективності фронтальної бесіди.
 4. Чому, на вашу думку, особливу складність для педагога викликає індивідуальна бесіда?
 5. Чому диспут є ефективним методом формування свідомості особистості?
 7. Назвіть вимоги, що ставляться щодо проведення диспуту.
 8. У чому, на вашу думку, полягає особливість виховного впливу прикладом?
 9. Назвіть умови, яких необхідно дотримуватися під час використання методів формування свідомості особистості.
 10. Назвіть методи формування суспільної поведінки.
 11. Макаренко А. С. вважав, що без щирої, переконливої і рішучої вимоги не можна починати виховання колективу. Як ви розумієте зміст його слів?

12. Проаналізуйте форми висування вимог до вихованців.
 13. Охарактеризуйте шляхи і етапи формування громадської думки.
 14. Сформулюйте вимоги, яких слід дотримуватись при використанні методу вправ.
 15. Чому метод привчання має особливе значення у вихованні?
 16. Доведіть, що застосування методу доручення вимагає врахування індивідуальних особливостей учнів.
 17. У чому значення створення виховних ситуацій?
 18. Обґрунтуйте важливість методів, які виконують функції регулювання, коригування і стимулювання поведінки і діяльності.
 19. Визначте умови підвищення виховної ефективності заохочення і покарання.
 20. Назвіть методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу.
 21. Визначте умови оптимального вибору методу виховання.
 22. Проаналізуйте взаємообумовленість методів виховання.
- II. Визначте зміст понять: «метод виховання», «прийом виховання», «фронтальна бесіда», «індивідуальна бесіда», «лекція», «диспут», «метод прикладу», «педагогічна вимога», «прохання», «довіра», «схвалення», «натяк», «умова», «недовіра», «осуд», «погроза», «вправи», «привчання», «доручення», «змагання», «заохочення», «покарання».

III. Законспектуйте:

Концепція національного виховання. Розділ 4. «Система безперервного національного виховання».

Література: [3, с. 135–174; 11, с. 18–25; 16, с. 145–163].

**Тема 8 Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні.
Особистість і колектив**

Питання з теми

1. Позакласна та позашкільна виховна робота.
2. Розмаїття масових, групових та індивідуальних форм виховної роботи.

3. Основні позашкільні установи, завдання і зміст їх роботи.
4. Дитячі та молодіжні організації.
5. Виховання учнівського колективу.
6. Ознаки колективу, його структура і типи.
7. Динаміка і етапи розвитку колективу;
8. Органи колективу, їх функції, умови ефективності діяльності.

Алгоритм самопідготовки.

I. Проаналізуйте зміст лекцій, надайте відповіді на такі запитання:

1. Поясніть сутність позакласної та позашкільної виховної роботи.
2. Визначте завдання позакласної та позашкільної виховної роботи.
3. Обґрунтуйте зміст позакласної та позашкільної виховної роботи.
4. Визначте принципи організації позакласної та позашкільної виховної роботи.
5. Обґрунтуйте підстави класифікації форм організації виховання.
6. Назвіть форми масової виховної роботи.
7. Чому, на вашу думку, поширеною формою масової виховної роботи є читацька конференція?
8. Доведіть, що ефективною формою організації виховання учнів є вечори запитань і відповідей.
9. Назвіть форми групової виховної роботи.
10. Спробуйте обґрунтувати виховну цінність участі учнів у гуртках художньої самодіяльності.
13. Доведіть, що активна участь учнів у підготовці стінної газети допомагає формулювати у них чесність, принциповість, вміння аналізувати і оцінювати явища і фактори.
14. Назвіть індивідуальні форми виховної роботи.
15. Поясніть важливість такої індивідуальної форми виховної роботи, як позакласне читання учнів.
16. Поясніть зміст і значення колекціонування для інтелектуального розвитку школярів.

17. Назвіть методи, які використовуються у позакласній та позашкільній виховній роботі.

18. Доведіть важливість і необхідність використання у позакласній і позашкільній роботі педагогіки народного календаря.

19. Поясніть завдання і зміст роботи основних позашкільних установ.

20. Спробуйте охарактеризувати типи шкільних колективів.

21. Назвіть функції колективу.

22. Поясніть сутність законів життя дитячого колективу.

23. Проаналізуйте стадії розвитку колективу.

24. Визначте шляхи згуртування учнівського колективу.

25. Запропонуйте критерії підбору активу класу.

28. Охарактеризуйте поширені моделі розвитку взаємовідносин між особистістю і колективом.

30. Назвіть умови, за яких підвищується виховний вплив колективу на його членів.

31. Окресліть напрямки допомоги педагогічного колективу учнівському.

32. Наведіть думки А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського, І. П. Іванова та І. П. Щетиніна щодо стосунків в учнівському колективі.

II. Визначте зміст понять: «позакласна робота», «позашкільна робота», «педагогіка народного календаря», «колектив», «система перспективних ліній», «органи колективу», «конформізм», «гармонія», «нонконформізм».

III. Законспекуйте:

«Державна національна програма «Освіта. Україна XXI ст.». Розділ 5. «Позашкільне навчання і виховання».

Література: [3, с. 264–274, с. 292–313; 12, с. 2–27; 14, с. 2–24; 15, с. 105–130].

ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Завершується виконання бакалаврами ІНЗД публічним захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Педагогіка» – це вид науково-дослідної роботи, яка містить результати дослідного пошуку, відображає певний рівень навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань з навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на підставі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання: анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико-педагогічні розвідки; повідомлення з теми, рекомендованої викладачем; спостереження, що проводиться студентами і здійснюється за вказаною схемою та подається у вигляді письмового звіту; повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у педагогічній науці, аналіз інформації, самостійні дослідження; історико-біографічні дослідження у вигляді есе; звіт про результати, отримані під час емпіричного дослідження з проблем психології (охоплює зміст теми (модуля); науково-теоретичне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу).

Орієнтовна структура ІНДЗ науково-теоретичного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список

використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 1 і 2.

Таблиця 6.1 – Критерії оцінювання ІНДЗ (науково-теоретичного дослідження у вигляді контрольної роботи)

№ пор.	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань і визначення методів дослідження	3 бали
2	Складання плану реферату	2 бали
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Викладення фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	15 балів
4	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бали
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання на використані джерела в тексті)	3 бал
	Усього	30 балів

Таблиця 6.2 – Шкала оцінювання ІНДЗ (науково-педагогічного дослідження у вигляді контрольної роботи)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26–30	Відмінно
Достатній	21–25	Добре
Середній	10–20	Задовільно
Низький	0–9	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який урахується для підсумкового оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.

6 ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Кожному студенту необхідно виконати 2 (два) індивідуально-дослідних завдання – написати реферати за вибраною темою.

Робота передбачає викладення матеріалу з теми в обсязі не менше 20 сторінок з обов'язковим висвітленням індивідуальної думки автора щодо проблеми. Обов'язковими структурними компонентами реферату є: титульна сторінка (з назвою кафедри, теми, групи, прізвища та імені студента, року виконання), план, висновки, список використаних джерел.

Тематика індивідуально-дослідних завдань:

1. Гра як метод виховання молодших школярів.
2. Умови успішного виховання дітей у сім'ї.
3. Трудове виховання школярів у досвіді роботи В. О. Сухомлинського.
4. Екологічне виховання школярів у позакласній роботі.
5. Економічне виховання учнів у процесі вивчення навчальних предметів.
6. Турбота про здоров'я дітей у досвіді роботи В. О. Сухомлинського (за книгою «Серце віддаю дітям»).
7. Планування виховної роботи у класі (додаток: план виховної роботи на семестр у конкретному класі).

8. Формування національної свідомості школяра.
9. Формування у школярів культури розумової праці.
10. Зміст, форми і методи правового виховання учнів.
11. Використання педагогіки народного календаря у вихованні учнів.
12. Етична бесіда як метод виховання учнів.
13. Організація педагогічної освіти батьків.
14. Значення релігійної освіти у формуванні особистості школяра .
15. Режим дня як засіб фізичного виховання учнів.
16. Відродження елементів народної культури та їх значення в естетичному вихованні учнів.
17. Громадянське виховання учнів.
18. Професійна орієнтація школярів.
19. Статеве виховання підлітків.
20. Моральне виховання учнів в американській школі.
21. Організація гурткової роботи у школі.
22. Сучасні проблеми виховання учнів.
23. Оновлення змісту шкільної освіти.
24. Мотивація учіння школярів.
25. Пізнання як спосіб оволодіння закономірностями об'єктивної дійсності.
26. Реалізація функцій навчання в умовах сучасної школи.
27. Порівняльна характеристика шкільних навчальних програм.
28. Умови оптимального вибору методів навчання.
29. Нетрадиційні форми організації навчальних занять.
30. Диференціація навчання учнів.
31. Формування у школярів загальнонавчальних умінь і навичок.
32. Індивідуалізація навчання учнів.
33. Формування пізнавального інтересу школярів.
34. Шляхи реалізації на уроках розвивальної функції навчання.
35. Формування у школярів уміння працювати з книгою.
36. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у

навчанні школярів.

37. Виховний процес як творчість.

38. Технологічний підхід у вихованні.

39. Вихованість особистості як результат виховної роботи.

40. Характеристика позиції педагога у процесі взаємодії з вихованцями.

41. Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.

42. Характеристика стилів педагогічного управління.

43. Значення спілкування у виховному процесі. Функції спілкування.

44. Учитель як суб'єкт спілкування. Стили педагогічного спілкування.

45. Вікові особливості спілкування школярів.

46. Важковиховуваність особистості та її причини.

47. Педагогічна занедбаність учнів як соціально-педагогічна проблема.

48. Методичні засади виховання та перевиховання важких і педагогічно занедбаних дітей.

49. Організація самовиховання школярів.

50. Характеристика конфліктів батьків і вчителів, їх причини та шляхи подолання.

51. Характеристика форм спільної роботи школи з батьками.

52. Основні умови ефективності індивідуальної роботи з учнями.

53. Методика роботи педагога з нестандартною дитиною.

54. Умови ефективного використання методів педагогічного впливу.

55. Педагогічна вимога: суть, форми та умови її використання.

56. Заохочення і покарання як методи корекції поведінки школярів.

57. Методика формування громадської думки в умовах гуманізації і демократизації навчально-виховного процесу.

58. Виховне значення методу доручення.

59. Значення діяльності у формуванні особистості і колективу. Характеристика основних напрямів діяльності школярів.

60. Організація пізнавальної діяльності учнів у позаурочний час.

7 ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Назвіть та охарактеризуйте об'єкт, предмет педагогіки.
2. Охарактеризуйте завдання педагогічної науки.
3. Назвіть та охарактеризуйте методи педагогічних досліджень
4. Охарактеризуйте систему педагогічних наук.
5. Поясніть зв'язок педагогічної науки з іншими предметами.
6. Основні категорії педагогіки.
7. Охарактеризуйте педагогіку XIX ст. (І. Песталоцці, І. Гербарт, А. Дістервейг).
8. Визначте зміст становлення педагогіки в Україні.
9. Охарактеризуйте вітчизняну педагогіку (ідеї П. П. Блонського, А. С. Макаренка, В. А. Сухомлинського).
10. Охарактеризуйте сучасні вітчизняні дослідження в галузі педагогіки.
11. Поясніть проблеми гуманізації й гуманітаризації освіти.
12. Охарактеризуйте дидактичну систему К. Д. Ушинського.
13. Поясніть загальне поняття про дидактику.
14. Визначте зміст основних категорій дидактики.
15. Визначте зміст сучасних дидактичних принципів середньої школи.
16. Визначте зміст взаємодії дидактики й педагогічної майстерності.
17. Охарактеризуйте основні дидактичні концепції.
18. Охарактеризуйте історію становлення й розвиток дидактики.
19. Поясніть структуру педагогічної діяльності.
20. Охарактеризуйте мотиви спілкування.
21. Охарактеризуйте етапи педагогічного спілкування.
22. Охарактеризуйте педагогічне спілкування і його стилі.
23. Охарактеризуйте гуманістичну педагогіку.
24. Надайте загальну характеристику методів виховання.
25. Поясніть основні закономірності виховного процесу.
26. Охарактеризуйте принципи виховання.

27. Класифікація форм виховання.
28. Охарактеризуйте напрями виховної роботи.
29. Поясніть сутність і зміст екологічного виховання учнів.
30. Поясніть сутність і зміст виховання дитини в родині.
31. Охарактеризуйте принципи морального батьківського виховання.
32. Охарактеризуйте закордонні концепції виховання, технократичну педагогіку.
33. Поясніть сутність і зміст процесу навчання.
34. Охарактеризуйте форми й принципи педагогічного проектування.
35. Поясніть сутність видів педагогічної творчості.
36. Поясніть сутність види й структуру сучасного уроку.
37. Охарактеризуйте етапи формування розумової дії й типи навчання.
38. Наведіть загальну характеристику законодавчих, нормативних документів, національних програм і концепцій в Україні.
39. Поясніть сутність і зміст інформаційних технологій.
40. Поясніть сутність і зміст інформаційного навчання. Акмеологічний підхід.
41. Поясніть сутність і зміст індивідуальної форми навчання («Дальтон – план»).
42. Охарактеризуйте Белл-Ланкастерську систему навчання.
43. Охарактеризуйте Мангеймську систему навчання.
44. Охарактеризуйте основні теорії керування системою утворення.
45. Вправа, приучення й методи стимулювання.
46. Охарактеризуйте «План Трампа».
47. Поясніть методи педагогічного й психологічного впливу на особистість.
48. Міжособистісні стосунки в колективі.
49. Поясніть взаємозв'язок між учителем як центральною фігурою в школі і його роллю у педагогічному процесі.

50. Охарактеризуйте роль класного керівника у школі, специфіку його роботи, основні функції й обов'язки.
51. Охарактеризуйте структуру й етапи формування навчального колективу.
52. Поясніть навчання й виховання у школі як етап соціалізації.
53. Охарактеризуйте організацію самовиховання школярів.
54. Охарактеризуйте позакласну й позашкільну виховну роботу.
55. Назвіть форми роботи й профілактики психологічно занедбаних дітей.
56. Назвіть та охарактеризуйте порушення поведження дитини в родині.
57. Охарактеризуйте форми залежного поведження дитини в родині.
58. Охарактеризуйте педагогічні ідеї Я. Коменського та їх актуальність для сучасної школи.
59. Поясніть твердження «Самовиховання як вища форма управління формування особистості».
60. Сутність процесу розвитку особистості.
61. Вікові особливості розвитку самовиховання у підлітків та юнаків.
62. Назвіть та охарактеризуйте чинники, що впливають на успішність у навчанні.
63. Охарактеризуйте стилі спілкування вчителя з учнями та його вплив на формування особистості учнів.
64. Поясніть функції контролю результатів навчання.
65. Охарактеризуйте систему освіти в Україні.
66. Охарактеризуйте методи контролю і самоконтролю у навчанні.
67. Охарактеризуйте вимоги до уроку.
68. Надайте характеристику уроку як цілісної дидактичної системи.
69. Назвіть закономірності і чинники розвитку особистості.
70. Охарактеризуйте типологію уроків.
71. Поясніть основні характеристики вікової періодизації в педагогіці.
72. Охарактеризуйте основні завдання освіти в Україні.
73. Охарактеризуйте види навчання.

74. Охарактеризуйте основні засоби навчання.
75. Охарактеризуйте основні компоненти уроку.
76. Охарактеризуйте методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
77. Поясніть твердження «педагогічний процес – як цілісна система».
78. Охарактеризуйте основні засоби навчання.
79. Охарактеризуйте завдання сучасної дидактики.
80. Поясніть взаємозв'язок діяльності, активності та спілкування в розвитку особистості.

8 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1 Загальна схема

ШКАЛА ОЦІНОК			
Оцінка за національною шкалою		Проміжок за накопичувальною бальною шкалою	Оцінка ECTS
Іспит	залік		
Відмінно	Зараховано	90–100	A – відмінно
Добре		82–89	B – дуже добре
		74–81	C – добре
Задовільно		64–73	D – задовільно
		60–63	E – достатньо
Незадовільно	Не зараховано	35–59	FX – незадовільно (дозволяється перескладання)
		1–34	F – неприйнятно (повторне вивчення дисципліни)

2 Відповідність критеріїв оцінювання за певною навчальною дисципліною критеріям оцінювання певного виду навчальної діяльності

Вид і форма контролю	Максимальний показник за вид контролю та конкретну форму контролю, бал
Лекції (відвідування, конспект)	До 10
Робота студентів на практичних, лабораторних, семінарських заняттях	20
Підготовка до заняття (конспект)	До 3
Активність на занятті	До 3
Виконання завдань практичного заняття та захист, звіт	До 8
Поточний і підсумковий контроль	50
Опитування	До 5
Контрольна робота	До 5
Реферат	До 5
Самостійна робота*	До 5
Індивідуальна робота**	До 5
Іспит	20

**Самостійна робота* як форма поточної навчальної роботи – це виконання студентом самостійно за завданням викладача певного обсягу практичних завдань, що стосуються відпрацювання окремих навичок і умінь з навчальної дисципліни і можуть мати такі форми: написання реферату, формулювання структурно-логічних схем, виконання домашнього завдання тощо.

***Індивідуальна робота* як форма поточної навчальної роботи – це виконання студентом самостійно за завданням (можливо і під керівництвом) викладача певного обсягу практичних завдань, які стосуються відпрацювання окремих навичок і умінь з навчальної дисципліни, що може мати такі форми:

виготовлення засобів наочності, розробка тестів, ребусів, виконання індивідуального завдання тощо.

3 Критерії оцінювання знань студентів за конкретним видом навчальної діяльності

3.1 Критерії оцінювання знань, де максимальний бал складає 3

Бал рейтингу 3 – активність висока, студент виявив усебічні, систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, аналізувати та узагальнювати програмний матеріал, продемонстрував засвоєння взаємозв'язку основних понять дисципліни в їх значенні для отриманої професії, ініціює доцільну активність на занятті, самостійно будує структурно-логічні схеми.

Бал рейтингу 2 – активність невисока, питання розкриті в обсязі підручника чи конспекту, студент виявив знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, уміє пояснювати структурно-логічні схеми з програмного матеріалу, мовлення грамотне, але відповідь побудована алогічно.

Бал рейтингу 1 – відповідь на занятті без грубих помилок, студент виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та професійної діяльності, здатний виконати завдання, передбачені програмою, але поверхово ознайомлений з рекомендованою літературою, орієнтується в питанні шляхом навідних запитань (пасивність на занятті – відповідає тільки на запрошення).

3.2 Критерії оцінювання знань, де максимальний бал складає 5

Рівень: творчий, оцінка – 5 балів.

Питання повністю розкриті, студент виявив усебічні, систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, аналізувати та узагальнювати програмний матеріал, продемонстрував засвоєння взаємозв'язку основних понять дисципліни в їх значенні для отриманої професії. У відповіді присутні

неординарні аргументовані погляди студента, які засвідчують його ознайомлення зі спеціальною літературою, широту світогляду, знання дисципліни. Мовлення грамотне, професійне, уживання термінології демонструє її розуміння, відповідь побудована логічно.

Рівень: репродуктивний, оцінка – 4 бали.

Питання повністю розкриті в обсязі підручника чи конспекту, студент виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану в програмі, уміє пояснювати структурно-логічні схеми з програмного матеріалу, виявив здібність до самостійного поповнення й оновлення знань у процесі подальшого навчання та професійної діяльності без звертання до додаткової (спеціальної) літератури. Мовлення грамотне, але відповідь побудована алогічно.

Рівень: достатній, оцінка – 3 бали.

Відповідь на практичному занятті неповна, але без грубих помилок. Студент виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та професійної діяльності, здатний виконати завдання, передбачені програмою, також поверхово ознайомлений з рекомендованою літературою, але орієнтується в питанні шляхом додаткових запитань.

Рівень: недостатній, оцінка – 2 бали.

Студент виявив недоліки в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, незнайомство навіть з матеріалом підручника та припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань. Студент не може продовжувати навчання та приступити до професійної діяльності без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Рівень: низький, оцінка – 1 бал.

Студент був присутній і намагався скласти не більш, ніж 50 % зазначених форм контролю, де продемонстрував відсутність ознайомлення з фактичним матеріалом дисципліни. У відповіді виявляється незнання змісту основного

навчально-програмного матеріалу навчальної дисципліни.

3.3 Критерії оцінювання знань, де максимальний бал складає 8

Бал рейтингу 8 – студент має сталі професійні знання, володіє пізнавальними вміннями, має добре розвинені організаторські навички, комунікативні вміння, а також виявляє оригінальність, доцільність розв’язання завдання, розкриття завдання повне, виконане логічно і переконливо та відповідає змісту, наявні власні пропозиції, які є доцільними, виявив творчі здібності.

Бал рейтингу 7 – студент має сталі професійні знання, володіє пізнавальними вміннями, має добре розвинені комунікативні вміння, але організаторські навички потребують удосконалення, а також виявив стандартність розв’язання завдання, недостатньо повно його розкрив: не завжди логічно і переконливо викладений зміст виконаного завдання, наявні власні пропозиції, які не завжди доцільні.

Бал рейтингу 5 – студент володіє пізнавальними вміннями, але професійні знання і комунікативні вміння потребують поглиблення і удосконалення, а організаторські навички відсутні, а також студент виявив стандартність підходу до розв’язання завдання; недостатньо повно, поверхово виконав завдання, матеріал викладено мозаїчно, іноді відсутня узгодженість завдання та його розв’язання, власні пропозиції відсутні.

Бал рейтингу 2 – студент недостатньо володіє пізнавальними вміннями, професійні знання і комунікативні вміння дуже слабкі, а організаторські навички відсутні, а також студент виконав завдання дуже поверхово; викладення матеріалу мозаїчне, неосмислене, неузгоджене з вимогами даного завдання.

3.4 Критерії оцінювання знань, де максимальний бал складає 20.

Рівень: творчий, оцінка – 20 балів. Питання повністю розкриті, студент виявив усебічні, систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння вільно розв’язання завдання, передбачені програмою,

аналізувати та узагальнювати програмний матеріал, продемонстрував засвоєння взаємозв'язку основних понять дисципліни в їх значенні для отриманої професії. У відповіді присутні неординарні аргументовані погляди студента, які засвідчують його ознайомлення зі спеціальною літературою, широту світогляду, знання дисципліни. Мовлення грамотне, професійне, уживання термінології демонструє її розуміння, відповідь логічно побудована.

Рівень: репродуктивний, оцінка – 15 балів. Питання повністю розкриті в обсязі підручника чи конспекту, студент виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану в програмі, уміє пояснювати структурно-логічні схеми з програмного матеріалу, продемонстрував здібність до самостійного поповнення й оновлення знань у процесі подальшого навчання та професійної діяльності без звертання до додаткової (спеціальної) літератури. Мовлення грамотне, але відповідь побудована алогічно.

Рівень: достатній, оцінка – 10 балів.

Відповідь неповна, але без грубих помилок. Студент виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та професійної діяльності, здатний розв'язати завдання, передбачені програмою, також поверхово ознайомлений з рекомендованою літературою, але орієнтується в питанні шляхом додаткових запитань.

Рівень: недостатній, оцінка – 5 балів. Студент виявив вади в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, відсутність знань навіть з матеріалом підручника та припустився принципових помилок у розв'язанні передбачених програмою завдань. Студент не може продовжувати навчання та приступити до професійної діяльності без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Рівень: низький, оцінка – 0 балів. Студент був присутній і намагався скласти не більш, ніж 50 % зазначених форм контролю, де продемонстрував незнання фактичного матеріалу дисципліни. У відповіді виявляється незнання змісту основного навчально-програмного матеріалу навчальної дисципліни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бех І. Д. Проблема методів виховання у сучасній школі / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 4. – С. 136–140.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. П. Волкова. – К.: «Академія», 2001. – 576 с.
3. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О. І. Вишневський. – [Видання третє, доопрацьоване, доповнене]. – К. : «Знання». – 2008. – 568 с.
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») // Освіта. – 1993. – Грудень.
5. Дидактика современной школы / Под ред. В.А. Онищука. – К. : Радянська школа, 1987. – 351 с.
6. Закон України «Про освіту». – К. : Освіта, 1996.
7. Закон України «Про загальну середню освіту» // Початкова школа. – 1999. – № 8. – С. 1–11 (статті 3, 4, 5, 15, 16, 30, 31, 32, 33).
8. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (проект) // Педагогічна газета. – 2000. – № 6. – С. 4–5.
9. Концепція естетичного виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури // Інформ. збірник МО України. – 1992. – № 5.
10. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Початкова школа. – 2002. – № 2–3.
11. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 18–25.
12. Концепція позашкільної освіти і виховання // Освіта України. – 1997. – 14 березня.
13. Концепція трудової підготовки школярів України // Освіта. – 1993. – 30 серпня.

14. Концепція фізичного виховання в системі освіти України // Інформ. збірник МО України. – 1997. – № 13.
15. Лозниця В. С. Основи психологи та педагогіки : навч. посібник / В. С. Лозниця. – К. : КНЕУ, 2001. – 288 с.
16. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В. С. Лозниця. – К. : «ЕксОб», 2001. – 304 с.
17. Мацко Л. А. Основи психологи та педагогіки : навч. посібник для студ. заочн. форми навчання / Л. А. Мацко, М. Д. Прищак, В. Г. Годлевська. – Вінниця : ВННТУ, 2009. – 163 с.
18. Харламов И. Ф. и др. Педагогика: учебное пособие / И. Ф. Харламов. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Юристъ, 1997. – 512 с.

Додаткова

19. Акпинар Л. Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі : навчальний посібник / Л. Е. Акпинар. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. — 288 с.
20. Амонашвили Ш. А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса / Ш. А. Амонашвили. – Минск, 1990.
21. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку / О. М. Ворожейкіна. – Х. : Вид. Група «Основа», 2012. — 255с.
22. Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О. Г. Кучерявий. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. –440 с.
23. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. / Г. М. Мешко. — [2-ге вид., стереотип.]. – К. : Академвидав, 2012. – 200 с.
24. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник / В. М. Оржеховська, Т. Є. Федорченко. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.— 172 с.
25. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. /

О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2012. – 528 с.

26. Педагогика : учебное пособие для студентов вузов / Н. В. Бордовская, А. А. Реан. – М. : Питер, 2011. – 304 с.

27. Психология и педагогика : учебник / Л. Д. Столяренко, С. И. Самыгин, В. Е. Столяренко. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 636 с.

28. Психологія та педагогіка: підручник / С. Д. Максименко, М. Б. Євтух, В. В. Коваленко, Я. В. Цехмістер, О. О. Лазуренко; За ред. С. Д. Максименка. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. — 584 с.

29. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. / М. М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2014. – 216 с.

30. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посіб. / М. М. Чепіль, Н. З. Дудник. – К. : Академвидав, 2012. – 224 с.

Інформаційні ресурси

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.tnpu.edu.ua – сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
3. www.nduv.gov.ua — сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
4. www.edu.yar.ru/russian/navigator/index.html
5. http://www.osvita.org.ua/articles/?article_id=56

Рекомендації щодо написання рефератів, контрольних робіт

1. Під час виконання контрольної роботи студент повинен засвоїти

такі основні уміння:

- 1) самостійний пошук інформації із заданої теми;
- 2) відбір суттєвої інформації, необхідної для повного висвітлення досліджуваної проблеми, відокремлення цієї інформації від другорядної (у межах цієї теми);
- 3) аналіз і синтез знань і досліджень з проблеми;
- 4) узагальнення та класифікація інформації з дослідної проблематики;
- 5) логічне та послідовне розкриття теми;
- 6) узагальнення психологічних знань з проблеми та формулювання висновків на підставі огляду літератури;
- 7) стилістично правильне оформлення наукової думки реферативного типу;
- 8) грамотне оформлення наукового реферативного тексту.

2. Вимоги до оформлення реферату, контрольної роботи

Контрольна робота має бути грамотно написана і правильно оформлена. Її обсяг визначається змістом і становить 15–20 сторінок друкованого тексту.

Текст роботи слід друкувати з використанням комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм), дотримуючись розмірів полів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Комп'ютерний набір здійснюється шрифтом Times New Roman розміром 14 пунктів. Вирівнювання тексту – по ширині. Текст друкується через один міжрядковий інтервал, відступ першого рядка (абзац) – 1,25 см. Друк має бути чітким, чорного кольору, однаковим по всьому тексту контрольної роботи. Дозволяється використовувати можливості комп'ютера акцентувати увагу на визначеннях, термінах, важливих особливостях, застосовуючи шрифти різної гарнітури, виділення за допомогою розрядки, підкреслення.

Посилаючись на джерело в тексті роботи, слід вказувати номер відповідно до бібліографічного списку. Номер джерела зазначають у квадратних дужках, причому перша цифра відповідає номеру матеріалу у списку використаних джерел, а друга (через кому) після літери «с.» – номеру сторінки, де знаходиться цитата. Різні джерела відокремлюються один від одного крапкою з комою.

Приклади оформлення бібліографічних посилань:

1. О. М. Леонт'єв зазначав: «Передумовою будь-якої діяльності є та чи інша потреба» [18, с. 303].

2. Критичний аналіз теорії «проб і помилок» був наданий К. Коффкою, одним із представників гештальтпсихології, що працював у галузі навчання і психічного розвитку дитини [15].

3. У дослідженнях ряду авторів [9; 12; 26; 34] встановлено, що ...

Посилання у тексті розташовують перед крапкою, комою, двокрапкою, тире, після багатокрапки, знаків запитання й оклику, лапок.

У разі, якщо текст контрольної роботи явно збігається з текстом іншого автора, на якого немає посилання, контрольна робота до захисту не допускається.

Нумерацію сторінок контрольної роботи подають арабськими цифрами.

Титульна сторінка. Титульна сторінка є першою сторінкою роботи, номер на якій не ставиться, а на наступних стрінках номер має знаходитися у центрі нижньої частини аркуша без крапки в кінці. Угорі посередині рядка великими літерами дається назва навчального закладу, далі, через один міжрядковий інтервал маленькими літерами (перша велика) – назва факультету; через один міжрядковий інтервал маленькими літерами (перша велика) – назва кафедри. Усі назви виконують напівжирним шрифтом.

Далі посередині сторінки (через чотири міжрядкових інтервали – вид роботи (Контрольна робота), потім великими літерами напівжирним шрифтом записується назва контрольної роботи (без слова «Тема» і без лапок), потім з

нового рядка – назва навчальної дисципліни (без слова «Дисципліна» і без лапок) великими літерами.

У правій нижній чверті сторінки містяться відомості про номер курсу, номер групи, напрям (спеціальність) підготовки, прізвище, ім'я, по батькові (повністю) студента, який виконав контрольну роботу, дані про викладача (науковий ступінь, учене звання, посада, ініціали та прізвище), який повинен перевірити роботу. На нижньому рядку сторінки посередині, розділяючи пропуском, указують місце і рік виконання роботи.

Зміст. Зміст розміщується на початку тексту відразу за титульною сторінкою. У ньому вказують номери сторінок розділів, підрозділів, якщо останні пронумеровані, а також номери сторінок, на яких розташовані висновки, бібліографічний список.

На сьогодні у наукових текстах нумерують розділи з використанням арабських цифр. Найчастіше використовують два або три рівні поділу (рубрикації) тексту. Так, при трьох рівнях номери глав (найбільші частини тексту) складаються з однієї цифри, номери розділів – з двох чисел, підрозділів – з трьох цифр. Після кожної цифри ставиться крапка. Наприклад, номер 1.2.3. ставиться перед назвою третього підпункту другого підрозділу першого розділу. Якщо така нумерація використовується в тексті, то вона має бути подана і в змісті.

**Зразок оформлення титульної сторінки письмової роботи
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО**

Факультет природничих наук

Кафедра здоров'я людини та фізичної культури

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

ПЕДАГОГІКА

Виконав: студент(ка) ____курсу,.....групи
напряму підготовки (спеціальності)

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

прізвище, ім'я та по батькові студента

Перевірив _____

(науковий ступінь, учене звання, прізвище та

ініціали викладача)

Кременчук 20__ року

Методичні вказівки щодо практичних занять, самостійної та контрольної робіт з навчальної дисципліни «Педагогіка» для студентів денної форми навчання зі спеціальностей 014 – «Середня освіта (Фізична культура)», 227 – «Фізична терапія, ерготерапія».

Укладач к. психол. н., доцент О. С. Куш

Відповідальний за випуск в. о. зав. кафедри здоров'я людини та фізичної культури О. І. Антонова

Підп. до др. _____. Формат 60×84 1/16. Папір тип. Друк ризографія.
Ум. друк. арк. _____. Наклад _____ прим. Зам. № _____. Безкоштовно.

Видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, 39600